

UNIVERSITATEA „OVIDIUS” DIN CONSTANȚA
ȘCOLA DOCTORALĂ DE TEOLOGIE
DOMENIUL DE DOCTORAT: TEOLOGIE

IMAGINEA ȘI TIPOLOGIA DE
REPREZENTARE A OMULUI CA MEDIU DE
CONVERTIRE
(REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT)

Conducător de doctorat,
Arhid. Prof. Univ. Dr. Habil. GELU CĂLINA

Doctorand,
MOHOR OBREJA T. D. BOGDAN

Constanța
2024

CUPRINS

ABREVIERI.....	7
INTRODUCERE.....	9
1.Argument.....	12
2.Dificultatea temei.....	12
3.Obiective.....	13
4.Originalitatea cercetării.....	13
5.Actualitatea prezentului studiu.....	14
6.Importanța demersului euristic.....	14
7.Chestiuni supuse cercetării.....	15
8.Scopul demersului științific.....	15
9.Metodologia folosită.....	15
10.Etapele procesului de cercetare.....	16
11.Structura tezei.....	17
CAPITOLUL 1.....	20
DIMENSIUNI UNIVERSALE ALE CONVERTIRII RELIGIOASE.....	20
1.1.Aspectele teoretice ale convertirii religioase.....	20
1.1.1. O succintă incursiune în clasificarea noțiunii de convertire.....	22
1.1.2. Convertirea ca torsiune a universului uman.....	22
1.1.3. Tipologii subiective reprezentative în procesul de convertire.....	23
1.2. Motivații și argumente care stau la baza convertirii.....	24
1.3. Convertirea ca proces uman.....	27
1.4. Fenomenologia motivațională a convertirii religioase.....	29
1.5. Convertirea ca mobil interreligios.....	31
1.6. Onestitatea credinței și rolul ei în procesul de convertire.....	32
1.6.1. Orizonturi specifice convertirii.....	35
1.7. Aspectele psihologice ale noțiunii de convertire.....	36
1.8. Mind control și conversia credinței.....	38
Concluzii de capitol.....	53
CAPITOLUL AL 2-LEA.....	55

IMAGINEA ȘI SIMBOLUL CA ELEMENTE DEFINITORII ALE CONVERTIRII RELIGIOASE.....	55
2.1.Aspectele iconice și antropologice ale convertirii.....	55
2.2.Imaginea religioasă și simbolul religios.....	61
2.2.1. Simbolul și rolul acestuia în înfăptuirea conștiinței religioase.....	64
2.2.2. Simbolurile ca mijloace de revelare a sacralului.....	65
2.2.3. Simbolul ca sursă generatoare a sfințeniei.....	65
2.3.Alte expresii imagistice ale sacralului.....	67
2.3.1. Imaginea sacră în gândirea religioasă din afara Bisericii.....	68
2.3.2. Imaginea omului concepută ca artă.....	69
2.4. Rolul imaginii sacre în lumea necreștină.....	75
2.4.1. Alte moduri de reprezentare a imaginii sacre.....	76
2.4.2. Iconografia necreștină.....	78
2.4.3. Interpretări sacre ale imaginii omului – altele decât cele ale icoanei creștine..	81
2.5. O interpretare distinctă a imaginii sacralului.....	85
2.5.1. Reprezentarea imaginii umane prin intermediul artei.....	89
2.6. Rolul și importanța imaginii în Ortodoxie.....	93
2.7. Reprezentarea lui Dumnezeu.....	97
2.7.1. Viziunea lui Dumnezeu în gândirea augustiniană.....	102
2.7.2. Karl Barth, gândirea augustiniană și imaginea modernă a sacralului.....	105
2.7.2.1. Imaginea sacralului în gândirea creștină apuseană.....	112
Concluzii de capitol.....	117
CAPITOLUL AL 3-LEA.....	119
ICOANA ȘI LUCRAREA EI MISIONARĂ – METNANOIA ARTEI BIZANTINE.....	119
3.1. Originile artei bizantine.....	119
3.2. Caracteristici ale artei bizantine.....	125
3.3. Canoane și erminii.....	144
3.4. Ambivalența plastică a icoanei.....	151
3.5. Particularitatea vederii și privirii în icoană.....	161
3.5.1. Perspectiva axonometrică.....	161
3.5.2. Perspectiva curbilinie sau unghiulară.....	162
3.5.3. Perspectiva centrată și întoarsă ca perspectivă inversă.....	163
3.5.4. Perspectiva dublă.....	165

3.6. Fundamentele teologice ale icoanei în arta bizantină.....	166
3.6.1. Caracterul dogmatic al cultului icoanei la Sfântului Teodor Studitul.....	167
3.6.1.1. Icoana ca imagine la Sfântul Teodor Studitul (759-826) și în Sfânta Tradiție a Bisericii.....	167
3.6.1.2. Întruparea Domnului – temeiul făuririi de icoane.....	169
3.6.1.3. Conținutul icoanei sau relația dintre icoană și natura prototipului.....	171
3.6.1.4. Raportul dintre icoană și persoană.....	172
3.6.1.5. Cinstirea icoanei.....	175
3.6.1.6. Viața publică, viața monahală și iconografia bizantină.....	178
3.6.2. Fundamentele dogmatice ale icoanei în teologia Sfântul Ioan Damaschin....	210
3.6.2.1. Sfântul Ioan Damaschin apărător al sfintelor icoane.....	210
3.6.2.2. Tratatetele contra iconoclasmului.....	213
3.6.2.3. Pictarea icoanelor ca mijloc de mărturisire a lucrării lui Dumnezeu în lume.....	217
3.6.2.4. Universalitatea icoanei și rolul ei misionar.....	224
3.7. Imaginea iconică – metanoia din inima creștinului.....	231
Concluzii de capitol.....	235
CONCLUZII GENERALE.....	236
BIBLIOGRAFIE.....	242
A. Surse biblice.....	242
B. Surse patristice.....	242
C. Cărți, volume, articole.....	243
D. Surse online.....	253

Această lucrare analizează procesul de convertire religioasă, concentrându-se pe două dimensiuni: prima este tranziția de la o credință religioasă la alta, iar a doua este metanoia. În general, convertirea este înțeleasă ca acceptarea unui nou set de credințe religioase, ceea ce implică frecventarea unui alt lăcaș de cult. În cadrul acestei lucrări, convertirea este examinată din perspectiva metanoiei, un aspect esențial pentru unii indivizi pentru care religia reprezintă mai mult decât o simplă raționalizare, o convenție socială sau un set de norme. Pentru cei la care religia este o chestiune de credință profundă, procesul de convertire poate genera provocări etice și emoționale semnificative, care influențează întreaga lor personalitate. Convertirea în astfel de cazuri reprezintă o schimbare profundă, afectând viața intelectuală, emoțională și socială. De multe ori, aceasta poate implica chiar o ruptură cu viața profesională sau socială, necesitând ajustări radicale în plan economic și social. Altfel spus, o convertire autentică poate declanșa o perioadă de frământări interioare intense, suferință și tulburări emoționale majore, afectând întreaga structură psihică a individului.

Studiul convertirii ca metanoie, mecanismele implicate și motivele care determină oamenii să adopte o nouă credință reprezintă o preocupare importantă pentru cercetători din diverse domenii. Interesul față de acest fenomen este justificat din mai multe perspective. În primul rând, prin prisma căutării interioare a individului care aderă la o nouă mișcare religioasă, iar în al doilea rând, prin presiunea exercitată de mass-media, care, prin mijloace vizuale, promovează convertirea în anumite contexte religioase. Aceste aspecte atrag atenția teologilor, psihologilor, sociologilor, antropologilor și chiar artiștilor în încercarea de a înțelege adevărul din spatele acestor convertiri. Un alt factor important este secularizarea societății contemporane, care determină o căutare intensă a unei divinități tangibile și vizibile. În acest context, abandonarea credinței tradiționale de către tineri rămâne, adesea, fără o explicație clară.

1. Cuvinte Cheie:

Convertire, metanoia, imagine sacră, simbol, antropologie, iconografie, lucrare misionară, artă bizantină.

2. Argument

În decursul timpului, despre imaginea ca mediu de convertire, în general, s-a scris. În acest domeniu, al teologiei misionare atât teologii români cât și străini au realizat cercetări științifice ale unor studii de misiologie asupra convertirii. În cercetările științifice de teologie misionară asupra convertirii religioase regăsim analizată perspectiva convertirii ca *metanoia*

din prisma antropologică, psihologică sau sociologică îmbinată cu aspecte de morală și vocație creștină. Sintetizând, cele afirmate anterior, putem spune că, în liniile sale generale, domeniul misiologiei convertirii ca *metanoia* din prisma aspectului iconic a reprezentat o adevărată tentație pentru cercetători. În acest context, se simte nevoia unei aprofundări tematice, în sensul elaborării unei monografii care să abordeze această temă din mai multe perspective: simbolic-dogmatică, istorică, antropologică, estetică, artistică. Elaborarea unei asemenea monografii reprezintă depășirea perimetrului comun și al repetiției banale.

Motivația pentru care am ales această temă pentru lucrarea mea de doctorat este aceea a dorinței realizării unui studiu aprofundat, având ca obiectiv principal prezentarea iconicului ca *metanoia* din perspectiva imaginii, revărsată în misiologie din prisma teologiei icoanei relevând, totodată, relația dintre iconologie, misiologie și pnevmatologie și implicațiile spiritual-antropologice ale acestora.

3. Dificultatea temei

După cum am menționat anterior, numărul lucrărilor, studiilor și articolelor care abordează aspectul iconic al convertirii ca *metanoia* prin intermediul imaginilor religioase în limba română și în alte limbi străine este extrem de limitat. Aceste lucrări explorează importanța frumuseții teologiei icoanei în contextul luminii Sfintei Scripturi și impactul acesteia regăsit în misiologie. Ca urmare, a fost necesară realizarea de cercetări și traducerea unor studii, articole și lucrări din limbi străine, precum și consultarea referințelor bibliografice care abordează atât fundamentele scripturistice ale teologiei icoanei și convertirii ca *metanoia*, cât și aspecte istorice, canonice, dogmatice și artistico-plastice. Această bibliografie în limbi străine cuprinde un total de 90 de lucrări, studii și articole, 10 surse online în limbă străină la care se adaugă alte 95 în limba română. În cadrul lucrării de față, am efectuat o cercetare extinsă asupra conținutului iconic în contextul convertirii ca *metanoia* din perspectiva misiologică, antropologică, psihologică, sociologică, dogmatică, estetică și artistică a icoanei.

4. Originalitatea cercetării

Originalitatea acestei teme constă în abordarea detaliată a aspectului iconic ca element al convertirii religioase ca *metanoia* și în identificarea imaginii și a simbolului ca elemente-cheie în determinarea sacralității și a sacrului. Această abordare se bazează pe o analiză misiologică, antropologică, psihologică, sociologică și artistică. O notă distinctivă a originalității acestei lucrări este reprezentată de realizarea unei cercetări extinse asupra

conținutului iconic în contextul convertirii religioase ca *metanoia*, abordând mai multe perspective, cum ar fi perspectiva misiologică, antropologică, psihologică și artistică. Această cercetare se bazează pe 90 de referințe bibliografice în limbi străine, 10 surse online în limbă străină și 95 în limba română.

5. Actualitatea prezentului studiu

Din punct de vedere spiritual, este important de menționat că o convertire ca *metanoia* implică atât o experiență psihologică individuală, cât și una religioasă. Un factor esențial în procesul de convertire religioasă este reprezentat și de imagine, care are un impact vizual care stimulează căutarea lăuntrică a unei compatibilități cu un anumit cult religios. Acest proces implică multiple aspecte psihologice și etice, iar conducerea religioasă poate contribui la facilitarea și îmbunătățirea procesului de convertire.

Într-o societate contemporană secularizată și cu un vid spiritual, se remarcă importanța icoanelor în credința creștină ortodoxă și în procesul de convertire. Icoanele hagiografice, frumos ornamentate, sunt descrise ca pe ferestrele ce se deschide pentru a oferi privirilor perspectiva divinității. Ele sunt folosite atât în biserică, ca parte integrantă a exprimării credinței, cât și în spațiul privat al locuințelor credincioșilor. Pentru creștinul ortodox credincios, icoana reprezintă o formă de rugăciune și un instrument prin care se apropie de divinitate. De obicei, icoanele înfățișează scene din viața lui Hristos, din viața Fecioarei Maria sau din Sfânta Scriptură, precum și reprezentări ale imaginilor de sfinți.

6. Importanța demersului euristic

Prin intermediul acestei lucrări, ne propunem să abordăm aspectul iconic al convertirii religioase și să evidențiem faptul că *metanoia* reprezintă o experiență la nivel individual, atât psihologică, cât și religioasă. Un element fundamental în procesul de *metanoia* îl reprezintă imaginea, care are rolul de a crea un impact psihologic și de a trezi în individ căutarea interioară pentru a găsi cultul religios care se potrivește cel mai bine cu el. Cu siguranță, există multiple implicații psihologice și etice asociate acestui proces. În plus, dorim să evidențiem diferențele în ceea ce privește utilizarea imaginilor în convertirea religioasă în diverse contexte și moduri care sunt influențate de conținutul religios pe care îl prezintă. Sacralitatea unei imagini variază de la o religie la alta și are o semnificație simbolică distinctă în cadrul aspectului simbolic-dogmatic.

7. Scopul demersului științific

Prin cercetarea științifică pe care o vom realiza, avem ca scop obținerea unei lucrări bine fundamentate, care va aduce în prim plan învățătura autentică despre aspectul iconic în contextul convertirii ca *metanoia*, cu accent pe influența imaginii ca element determinant. Această lucrare se va contura pe baza unei documentări științifice riguroase, evidențiind diferențele din perspectivă misiologică, antropologică, psihologică, sociologică, dogmatică, estetică și artistică a icoanei.

8. Metodologia folosită

Pentru realizarea acestei lucrări, am utilizat mai multe metode, inclusiv documentarea, cercetarea bibliografică și analiza. Am strâns materiale bibliografice de la biblioteci și am sistematizat tematic informațiile obținute. Am folosit metoda cronologică pentru evidențierea tipologiilor iconice în procesul de convertire ca *metanoia*.

De asemenea, am recurs la metoda cantitativă, colectând o gamă variată și extinsă de materiale bibliografice în limba română și în alte limbi străine care abordează direct sau indirect tema iconului în convertirea religioasă. Această metodă este strâns legată de metoda comparativă, prin intermediul căreia am verificat calitatea informațiilor selectate. În cercetarea științifică desfășurată pe această temă, am utilizat metoda deductivă, prin care am formulat ipoteze, am obținut și selectat informații și am dedus elemente noi.

9. Etapele procesului de cercetare

Pentru a realiza o abordare teologică coerentă, această teză a fost structurată în trei capitole distincte, după cum urmează: 1. DIMENSIUNI UNIVERSALE ALE CONVERTIRII RELIGIOASE; 2. IMAGINEA ȘI SIMBOLUL CA ELEMENTE DEFINITORII ALE CONVERTIRII RELIGIOASE; 3. ICOANA ȘI LUCRAREA EI MISIONARĂ – METANOIA ARTEI BIZANTINE;

În procesul de elaborare al acestei teze de doctorat, am parcurs următoarele etape de lucru:

- **Analiza bibliografiei selective**

În prima etapă, am realizat o analiză a bibliografiei relevante în domeniu, cu scopul de a identifica cât mai multe referințe bibliografice legate de tema abordată. Am examinat aceste surse bibliografice și am întocmit fișe de lectură pentru a înțelege mai bine conținutul și contribuția lor la cercetarea mea.

- **Definirea cuprinsului**

În etapa a doua, pe baza materialului bibliografic strâns, am elaborat un cuprins detaliat care a inclus toate aspectele relevante ale temei alese. Acest cuprins a fost gândit pentru a acoperi în mod corespunzător toate aspectele de cercetare și dezbateri necesare în cadrul tezei.

- **Dezvoltarea bibliografiei pe marginea cuprinsului format**

Pe măsură ce am avansat în procesul de cercetare și am descoperit noi aspecte relevante, a fost necesară identificarea, procurarea și studierea unor materiale bibliografice suplimentare. Această etapă a constat în extinderea și îmbogățirea bibliografiei inițiale pentru a asigura o bază solidă de susținere a argumentelor și a analizelor prezentate în teză.

10. Cadrul general al lucrări

Lucrarea prezentă este structurată în trei capitole, fiecare cu mai multe subcapitole, iar înainte de acestea am inclus o introducere în care am detaliat aspecte tehnice legate de elaborarea lucrării. În introducere, am abordat următoarele aspecte: argumentul, dificultatea temei alese, originalitatea, actualitatea, semnificația studiului, întrebările de cercetare, importanța cercetării, metodele de cercetare, etapele acestora și structura lucrării.

Primul capitol al lucrării, intitulat DIMENSIUNI UNIVERSALE ALE CONVERTIRII RELIGIOASE, se concentrează pe premisele teologice care stau la baza convertirii religioase. Acest capitol este divizat în următoarele subcapitole: Aspectele teoretice ale convertirii religioase, Motivații și argumente care stau la baza convertirii, Convertirea ca proces uman, Motivații esențiale în procesul de convertire religioasă, Convertirea ca punte între religii, Onestitatea credinței și rolul ei în procesul de convertire, Aspectele psihologice ale noțiunii de convertire, *Mind control* și conversia credinței, Concluzii de capitol.

În aceste subcapitole, am prezentat și am descris importanța noțiunii de *metanoia* ca fiind o experiență atât psihologică individuală, cât și religioasă, comună. Am evidențiat rolul cheie al imaginii în procesul de convertire, aceasta fiind responsabilă de generarea unui impact psihologic și de trezirea căutării interioare în individ pentru a găsi cultul religios care se potrivește cel mai bine cu el. Am subliniat, de asemenea, existența altor implicații psihologice și etice în acest proces. Prin acceptarea perspectivelor psihologiei și eticii, conducerea religioasă poate facilita și completa procesul de convertire. În ciuda existenței unor situații în care grupurile pot prezenta manipulări și înșelăciuni în prezentarea lor de sine, în general există o afinitate selectivă între grup și indivizii recrutați, care inițiază un proces de interacțiune în care anumite tipuri de indivizi și anumite tipuri de grupuri creează împreună un mediu religios

distinct. Grupul poate exercita o influență puternică asupra devotamentului și poate reprezenta o condiție necesară, dar nu suficientă, pentru transformarea individului într-o nouă identitate, în timp ce devotații influențează și evoluția grupurilor, în special atunci când un grup atrage persoane instabile sau când orientările participanților implică o așteptare a unui lider puternic și carismatic.

Capitolul al 2-lea prezintă o importanță deosebită și se intitulează: **IMAGINEA ȘI SIMBOLUL CA ELEMENTE DEFINITORII ALE CONVERTIRII RELIGIOASE**, am prezentat premisele teologice ale aspectelor iconice, simbolice și antropologice asupra convertirii religioase. Al doilea capitol este alcătuit din următoarele subcapitole: Aspectele iconice și antropologice ale convertirii, Imaginea religioasă și simbolul religios, Alte expresii imagistice ale sacralului, Rolul imaginii sacre în lumea necreștină, Interpretări sacre ale imaginii omului – altele decât cele ale icoanei creștine, O interpretare distinctă a imaginii sacralului, Reprezentarea imaginii umane prin intermediul artei, Rolul și importanța imaginii în Ortodoxie, Reprezentarea lui Dumnezeu, Viziunea lui Dumnezeu în gândirea augustiniană, Karl Barth, gândirea augustiniană și imaginea modernă a sacralului, Imaginea sacralului în gândirea creștină apuseană, Concluzii de capitol.

În aceste subcapitole, am prezentat și am descris faptul că convertirea are implicații semnificative atât pentru antropologi, cât și pentru teologi și credincioșii religioși. În multe tradiții religioase, convertirea marchează un moment în care intervenția divină este cel mai evidentă. Simbolismul în sine se află la intersecția culturii, artei și limbajului, iar simbolul religios se află la confluența a două lumi: lumea umană și cea divină. Cunoașterea, chiar și într-o anumită măsură, a simbolurilor religioase servește ca un ghid în acest domeniu al expresiei umane și facilitează înțelegerea interculturală. Convertirea ca *metanoia* este atât o experiență psihologică individuală, cât și religioasă. Un element fundamental în procesul de convertire religioasă este imaginea, care are responsabilitatea de a genera un impact psihologic. Imaginea trezește în individ căutarea interioară necesară pentru a găsi cultul religios care se potrivește cel mai bine cu el. Pe lângă această căutare interioară, există și multe alte implicații psihologice și etice, iar conducerea religioasă poate facilita procesul de convertire, făcându-l mai ușor și mai complet.

Convertirea ca *metanoia* prin intermediul imaginilor are loc în diverse contexte și moduri și este influențată de conținutul religios pe care îl prezintă. Sacralitatea unei imagini diferă de la o religie la alta și are o semnificație simbolică distinctă. De exemplu, în multe religii, spiritul nu poate fi reprezentat vizual, nu are un chip, iar bisericile lor nu includ icoane, numindu-se case de rugăciune. În creștinism, icoana are o semnificație profundă, reprezentând

taina, deoarece primim pe Dumnezeu în totalitatea Lui și ne asigurăm că nu îi atribuim doar o formă energetică, ci ne străduim întotdeauna să ne îndreptăm spre o formă spirituală. Realitatea prezentă într-o icoană se realizează în două moduri: icoana are un aspect sufletesc și un aspect energetic, dar din cauza slabei noastre credințe, vedem doar aspectul energetic al icoanei.

Capitolul al treilea al lucrării: ICOANA ȘI LUCRAREA EI MISIONARĂ – METANOIA ARTEI BIZANTINE prezintă rolul icoanei care joacă un rol foarte important în credința creștină ortodoxă și în convertire. Al treilea capitol este alcătuit din următoarele subcapitole: Originile artei bizantine, Caracteristici ale artei bizantine, Canoane și erminii, Icoana ca simbol și expresie plastică a două lumi, Particularitatea vederii și privirii în icoană, Fundamente teologice în arta bizantină, Fundamentele dogmatice ale icoanei în teologia Sfântul Ioan Damaschin, Imaginea iconică ca mijloc de revelare a tainei dumnezeiești, Concluzii de capitol. În aceste subcapitole am abordat rolul esențial pe care icoanele îl au în credința creștină ortodoxă și în procesul de convertire. Icoanele hagiografice, frumos ornamentate, sunt descrise ca fiind ferestre către Împărăția lui Dumnezeu. Ele sunt utilizate atât în interiorul bisericilor, ca parte integrantă a exprimării credinței, cât și în mediul privat, în casele oamenilor. Pentru credinciosul ortodox, icoana reprezintă o formă de rugăciune și un mijloc prin care se poate apropia de Dumnezeu. Majoritatea icoanelor înfățișează teme din viața lui Hristos, din viața Maicii Domnului și scene din Biblie sau din viețile sfinților.

Icoanele reprezintă o parte integrală a tradiției Bisericii Ortodoxe, de la înființarea sa până în prezent, fiind poate cea mai caracteristică trăsătură a bisericilor noastre. În primii ani ai răspândirii creștinismului, reprezentările sfinților, poveștile lor, figura lui Iisus și a Fecioarei Maria erau extrem de limitate, mai ales în picturile murale, deoarece existau persecuții iminente. Figurile și scenele prezentate în icoane sau în picturile murale se bazau pe informații orale transmise din generație în generație între credincioși, în timp ce prima icoană este atribuită evanghelistului Luca și înfățișează pe Fecioara Maria.

Recunoașterea creștinismului de către împăratul roman Constantin cel Mare a marcat începutul utilizării icoanelor în mod public în biserică, până atunci ele fiind limitate doar la uzul privat.

În Imperiul Bizantin, în secolul al VIII-lea și prima jumătate a secolului al IX-lea, icoanele au devenit subiectul unor dispute teologice și politice intense, care au generat tulburări și tensiuni. Aceste controverse au creat o ruptură între credincioșii care susțineau și venerau icoanele și cei care se opuneau utilizării acestora.

11. Concluzii

Procesul de convertire ca metanoia reprezintă o experiență complexă care implică aspecte individuale de natură psihologică și religioasă. Un element esențial în metanoia îl reprezintă imaginea, care deține o importanță vizuală semnificativă în generarea unui impact psihologic și stimulează căutarea interioară a individului în vederea găsirii unui cult religios care se potrivește cel mai bine cu el. Această perspectivă implică numeroase implicații psihologice și etice. Prin acceptarea și integrarea perspectivelor psihologice și etice, conducerea religioasă poate facilita metanoia, contribuind la o experiență mai ușoară și mai completă.

Deși există situații în care anumite grupuri pot recurge la manipulări și prezentări înșelătoare, în general există o anumită afinitate electivă între grup și individul recrutat, care inițiază un proces de interacțiune în cadrul căruia anumite tipuri de indivizi și anumite tipuri de grupuri colaborează pentru a crea un mediu religios. Grupul poate exercita o influență puternică asupra angajamentului individualului și poate juca un rol necesar, dar nu suficient, în transformarea acestuia într-o nouă identitate. Totuși, devotații religioși influențează și evoluția grupurilor, mai ales în cazul în care un grup atrage persoane instabile sau când orientările participanților implică așteptarea unui lider puternic și carismatic.

Conform perspectivelor lui Jean-Luc Blaquard, procesul de convertire ca metanoia implică posibilitatea fiecărui individ de a alege cultul religios în care dorește să se integreze, întrucât acesta îi oferă răspunsuri la întrebările și căutările sale. Cu toate acestea, se observă că selectivitatea în recrutarea și dezertarea potențialilor membri pare să limiteze aplicarea modelului extrinsec. Înainte ca cineva să se convertească, grupul la care dorește să adere ar trebui să identifice motivele pentru care individul își schimbă religia, deoarece aceste motive pot juca un rol decisiv. Studiile lui Enzo Pace evidențiază patru tipuri distincte de convertiri: convertirea rațional-instrumentală, convertirea rațională orientată spre valoare, convertirea tradițional-conformistă și convertirea carismatică subiectivă. Dovezi limitate susțin ideea că oamenii ar fi restricționați să se alăture grupurilor totalitare în mod voluntar, împotriva voinței lor, sau că noul sine rezultat dintr-o experiență de convertire în astfel de grupuri este impus independent de identitatea personală.

Cercetările relevă că oamenii se convertesc din motive diverse. Totuși, pentru a analiza și a lua decizii în ceea ce privește cauzele stării de metanoia, David Snow și Richard Machalek identifică cinci cauze principale care conduc la metanoia și realizează o analiză a acestora. Pe parcursul procesului de convertire ca metanoia, factorii intelectuali și etici pot juca un rol

important, dar factorul decizional este strâns legat de atașamentul emoțional colectiv care se formează. În concluzie, teoretic, grupurile și soluțiile căutate de o persoană sunt nelimitate, însă cel care caută nu poate renunța la propria personalitate și la alegerile sale.

Este deosebit de relevant faptul că în Europa, încă din perioada Renașterii, problema artei a fost strâns legată de imagini religioase. Ascensiunea artei în acest context a reprezentat un moment crucial în evoluția istoriei imaginilor și a avut o importanță fundamentală în dezvoltarea artei în sine. Tablourile nu au fost doar reprezentative pentru numele artistului, ci au reflectat și opiniile personale ale acestuia în ceea ce privește sfera religioasă. Practica artistică a început fără un concept definit al artei, dar a evoluat către o formă distinctivă care a diferențiat operele de artă de alte forme de exprimare artistică. Inițial, noțiunea de artă a fost asociată în mod particular cu tablourile religioase, iar temele religioase au continuat să fie predominante. Pe o piață artistică în continuă dezvoltare, stilul artistic personal a devenit o trăsătură distinctivă. În scrierile franceze din acea perioadă, termenul artă a fost introdus în conexiune cu știința.

Caracteristicile specifice gândirii teologice ortodoxe includ orientarea către contemplație și predilecția pentru mistere și simbolism religios. De asemenea, gândirea orientală în general conține elemente filosofice elene, ceea ce poate explica, într-o anumită măsură, această atracție către mistică și meditație, specifice gândirii teologice ortodoxe. Dincolo de sensul strict literar al textelor biblice, există un sens profund și misterios care vizează adâncimea tainelor divine.

De la începuturile sale, teologia Răsăritului se remarcă printr-un echilibru admirabil, alegând calea de mijloc și beneficiind de darul discernământului, care o ferește de erori excesive și de unilateralitate. În Ortodoxie, se manifestă un echilibru perfect între dimensiunea orizontală și cea verticală, prin care frumusețea efemeră a persoanelor se reflectă în profunzimea comuniunii spirituale cu Dumnezeu și cu ceilalți.

Omul este ruda lui Dumnezeu, ne spune Sfântul Grigorie de Nyssa, fiind o imagine a slavei de nespus a lui Dumnezeu, cu toate că poartă în sine urmele și rănilor păcatelor. Prin urmare, tânjește după Dumnezeu, izvorul Binelui și al Frumuseții. Prin Întruparea Sa, Fiul lui Dumnezeu ne deschide oamenilor calea către veșnicie, devenindu-ne scara spre cer și revelându-ne adevărata noastră menire, în virtutea acestei legături spirituale cu El. Omul, care este creat după chipul și după asemănarea lui Dumnezeu, este unica făptură creată care posedă în mod natural toate elementele căutării existențiale a ceea ce este frumos și perfect.

Setea de cunoaștere a omului (un motiv recurent în filosofia lui Socrate) poate fi satisfăcută numai prin descoperirea adevăratei meniri a omului, care constă într-o ascensiune permanentă către asemănarea cu Dumnezeuul său, prin Harul divin care îi este comunicat ca rod al răscumpărării realizate prin Dumnezeu-Omul Iisus Hristos.

Ascensiunea omului către asemănarea cu Dumnezeu este încheiată în slavă, transformându-se chipul căzut în chip al slavei divine. Acest lucru legitimează teologia icoanei în cadrul Ortodoxiei. De fapt, icoana este însăși rădăcina Ortodoxiei, dimensiune a creștinătății fără de care icoanele însele nu pot exista. Icoana se integrează în esența doctrinară a Ortodoxiei și este strâns legată de temele centrale ale teologiei ortodoxe.

BIBLIOGRAFIE

A. SURSE BIBLICE

1. BIBLIA SAU SFÂNTA SCRIPTURĂ, (EDIȚIE JUBILIARĂ A SFÂNTULUI SINOD, VERSIUNE DIORTOSITĂ DUPĂ SEPTUAGINTA, REDACTATĂ ȘI ADNOTATĂ DE BARTOLOMEU VALERIU ANANIA, ARHIEPISCOPUL CLUJULUI SPRIJINIT PE NUMEROASE ALTE OSTENELI, TIPĂRITĂ CU BINECUVÂNTAREA ȘI PREFAȚA PREA FERICITULUI PĂRINTE TEOCTIST, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE), EDITURA IBMBOR, BUCUREȘTI, 2001.

2. BIBLIA SAU SFÂNTA SCRIPTURĂ, TIPĂRITĂ CU BINECUVÂNTAREA PREA FERICITULUI PĂRINTE DANIEL, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE CU APROBAREA SFÂNTULUI SINOD, EDITURA IBMBOR, BUCUREȘTI, 2013.

B. SURSE PATRISTICE

1. *** ARHIRATICON, RÂNDUIALA HIROTONIILOR ȘI A HIROTESIILOR, EDITURA IBMBOR, BUCUREȘTI, 2012.

2. *** MOLITFELNIC, EDITURA IBMBOR, 2019.

3. *** VIEȚILE SFINȚILOR PE LUNA AUGUST, EDIȚIA A III-A, EDITURA MÂNĂSTIREA SIHĂSTRIA, 2012.

4. DIONISIE AREOPAGITUL, NUMELE DIVINE, EDITURA INSTITUTUL EUROPEAN, BUCUREȘTI, 1993.

5. DIONISIE PSEUDO-AREOPAGITUL, DESPRE NUMELE DIVINE-DESPRE TEOLOGIA MISTICĂ, EDITURA INSTITUTUL EUROPEAN, IAȘI, 1993.

6. DIONISIE PSEUDO-AREOPAGITUL, IERARHIA CEREASCĂ ȘI IERARHIA BISERICEASCĂ, EDITURA INSTITUTUL EUROPEAN, IAȘI, 1994.

7. EUSEBIU DE CEZAREEA, ISTORIA BISERICEASCĂ, ÎN P.S.B., VOL. 20, EDITURA BASILICA, BUCUREȘTI, 2020.

8. EUSEBIU DE CEZAREEA, SCRIERI II, ÎN P.S.B., VOL. 14, EDITURA IBMBOR, BUCUREȘTI, 1991.

9. FERICITUL AUGUSTIN, DESPRE ÎNGERI ȘI OAMENI, EDITURA HUMANITAS, BUCUREȘTI, 2004.

10. FERICITUL AUGUSTIN, DESPRE TREIME, EDITURA POLIROM, IAȘI, 2022.

11. SFÂNTUL GRIGORIE DE NAZIANZ, CELE CINCI CUVÂNTĂRI DESPRE DUMNEZEU, S. N., BUCUREȘTI, 1947.
12. SFÂNTUL GRIGORIE DE NYSSA, MARELE CUVÂNT CATEHETIC, DESPRE NEVOINȚĂ, EDITURA IBMBOR, BUCUREȘTI, 2011.
13. SFÂNTUL GRIGORIE PALAMA, FILOCALIA A VII-A, TRADUCERE DE PR. PROF. DR. DUMITRU STĂNILOAE, EDITURA IBMBOR, BUCUREȘTI, 1977.
14. SFÂNTUL IOAN DAMASCHIN, CULTUL SFINTELOR ICOANE, EDITURA BUCUREȘTI, 1937.
15. SFÂNTUL IOAN DAMASCHIN, CULTUL SFINTELOR ICOANE, CELE TREI TRATATE CONTRA ICONOCLAȘTILOR, EDITURA IBMBOR, BUCUREȘTI, 2016.
16. SFÂNTUL IOAN DAMASCHIN, DOGMATICA, TRADUCERE PR. DR. IOAN D. FECIORU, EDITURA IBMBOR, BUCUREȘTI, 1943.
17. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, OMILII LA FACERE I, TRADUCERE, INTRODUCERE, NOTE ȘI INDICI DE PR. D. FECIORU, ÎN PSB, NR. 21, EDITURA IBMBOR, BUCUREȘTI, 1987.
18. SFÂNTUL MAXIM MĂRTURISITORUL, AMBIGUA, EDITURA IBMBOR, BUCUREȘTI, 2006.
19. SFÂNTUL SILUAN ATHONITUL, ÎNTRE IADUL DEZNĂDEJDI ȘI IADUL SMERENIEI, EDITURA DEISIS, SIBIU, 2001.
20. SFÂNTUL TEODOR STUDITUL, IISUS HRISTOS PROTOTIP AL ICOANEI SALE, TRATATE CONTRA ICONOMAHILOR, EDITURA DEISIS, MĂNĂSTIREA IOAN BOTEZĂTORUL, ALBA IULIA, 1994.
21. SFÂNTUL TEODOR STUDITUL, TRATATELE CONTRA ICONOMAHILOR- IISUS HRISTOS PROTOTIP AL ICOANEI, EDITURA DEISIS, 1994.
22. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, SCRIERI, PARTEA I, EDITURA IBMBOR, BUCUREȘTI, 1986.

C. CĂRȚI, VOLUME, ARTICOLE

1. ALEXANDER, PAUL J., THE PATRIARCH NICEPHORUS OF CONSTANTINOPLE: ECCLESIASTICAL POLICY AND IMAGE WORSHIP IN THE BYZANTINE EMPIRE, EDITURA CLARENDON PRESS, OXFORD, 1958.

2. ANTHONY, THOMAS ROBBINS, DICK, DEPROGRAMMING, BRAINWASHING AND THE MEDICALIZATION OF DEVIANT RELIGIOUS GROUPS, ÎN: SOCIAL PROBLEMS, VOL. 29, NO. 3, EDITURA OXFORD UNIVERSITY PRESS, 1982.
3. ARGYLE, BENJAMIN BEIT-HALLAHMI, MICHAEL, THE PSYCHOLOGY OF RELIGIOUS BEHAVIOUR, BELIEF AND EXPERIENCE, EDITURA ROUTLEDGE, LONDON, 2014.
4. AUSTIN-BROOS, DIANE J., RELIGION AND THE POLITICS OF MORAL ORDERS, EDITURA UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS, CHICAGO, 1997.
5. BALTHASAR, FR. HANS URS VON, THEOLOGY OF KARL BARTH, EDITURA IGNATIUS PRESS, 1992.
6. BANERJEE, JITENDRA NATH, THE DEVELOPMENT OF HINDU ICONOGRAPHY, EDITURA MUNSHIRAM MANOHARLAL, 2002.
7. BARBER, CHARLES, FROM IMAGE INTO ART: ART AFTER BYZANTINE ICONOCLASM, ÎN THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS ON BEHALF OF THE INTERNATIONAL CENTER OF MEDIEVAL ART, GESTA, 1995, VOL. 34, NO. 1, 1995.
8. BARBU, DANIEL, ICONOCLASMUL BIZANTIN, EDITURA MERIDIANE, BUCUREȘTI, 1991.
9. BARKER, EILEEN, THE MAKING OF A MOONIE: CHOICE OR BRAINWASHING?, EDITURA BLACKWELL PUB, 1984.
10. BARTH, KARL, CHURCH DOGMATICS: THE DOCTRINE OF CREATION, PT. 2: THE CREATURE, 3 VOL., EDITURA BLOOMSBURY T&T CLARK, 2004.
11. BASTOW, DAVID, THE POSSIBILITY OF RELIGIOUS SYMBOLISM, ÎN SOURCE: RELIGIOUS STUDIES, DEC. 1984, VOL. 20, NO. 4, EDITURA CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, 1984.
12. BAȘTOVOI, IEROM. SAVATIE, IDOL SAU ICOANĂ?, EDITURA MARINEASA, BUCUREȘTI, 2000.
13. BELTING, HANS, ICONIC PRESENCE. IMAGES IN RELIGIOUS TRADITIONS, ÎN MATERIAL RELIGION, THE JOURNAL OF OBJECTS, ART AND BELIEF, 12/2016, PP. 235-237.
14. BELTING, HANS, LIKENESS AND PRESENCE: A HISTORY OF THE IMAGE BEFORE THE ERA OF ART, EDITURA CHICAGO: UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS, CHICAGO, 1994.
15. BOERSMA, GERALD P., AUGUSTINE'S EARLY THEOLOGY OF IMAGE: A STUDY IN THE DEVELOPMENT OF PRO-NICENE THEOLOGY, EDITURA OXFORD UNIVERSITY PRESS, 2016.
16. BRANIȘTE, PR. PROF. DR. ENE, LITURGICA GENERALĂ, 2 VOL., EDITURA EPISCOPIEI DUNĂRII DE JOS, GALAȚI, 2002.

17. BRANIȘTE, PR. PROF. DR. ENE, TEOLOGIA ICOANELOR, ÎN STUDII TEOLOGICE, NR. 3-4, BUCUREȘTI, 1952, PP. 175-201.
18. BREND, BARBARA, ISLAMIC ART, EDITURA HARVARD UNIVERSITY PRESS, 1992.
19. BRIA, PR. CONF. IOAN, SPIRITUL TEOLOGIEI ORTODOXE, ÎN ORTODOXIA, NR. 2, BUCUREȘTI, 1972, PP. 283-291.
20. BROSCĂREANU, RENE, ASPECTE DOGMATICE ALE DISPUTEI ICONOCLASTE, ÎN STUDII TEOLOGICE, ANUL XXXIX, NR. 6, BUCUREȘTI, 1987, PP. 22-38.
21. BRUNNER, EMIL, DOGMATIK II: DIE CHRISTLICHE LEHRE VON SCHÖPFUNG UND ERLÖSUNG, EDITURA ZÜRICH, ZWINGLI, 1960.
22. BUCHIU, PR. LECT. DR. ȘTEFAN, CHIPUL LUI DUMNEZEU ÎN OM, TEMEI AL ASPIRAȚIEI OMULUI CĂTRE DUMNEZEU, ÎN B.O.R., AN CXVI, NR. 7-12, 1998, PP. 294-302.
23. CAVARNOS, CONSTANTIN, GHID DE ICONOGRAFIE BIZANTINĂ, EDITURA SOPHIA, BUCUREȘTI, 2005.
24. CHANDRA, LOKESH, DICTIONARY OF BUDDHIST ICONOGRAPHY: VOLUME-10 (RA - SAKYAMITRA), EDITURA INTERNATIONAL ACADEMY OF INDIAN CULTURE AND ADITYA PRAKASHAN, 2004.
25. CHIȚESCU, PROF. NICOLAE, EVLAVIE ȘI TEOLOGIE, ÎN ORTODOXIA, NR. 2, BUCUREȘTI, 1955, PP. 13-40.
26. CHRYSOSTOMIDES, ANNA, JOHN OF DAMASCUS'S THEOLOGY OF ICONS IN THE CONTEXT OF EIGHTH-CENTURY PALESTINIAN ICONOCLASM, ÎN DUMBARTON OAKS PAPERS, VOL. 75, EDITURA DUMBARTON OAKS, TRUSTEES FOR HARVARD UNIVERSITY, 2021.
27. CLARK, WALTER HOUSTON, THE PSYCHOLOGY OF RELIGION: AN INTRODUCTION TO RELIGIOUS EXPERIENCE AND BEHAVIOR, EDITURA LITERARY LICENSING, WISCONSIN, 2012.
28. CLÉMENT, OLIVIER, LE VISAGE INTÉRIEU, EDITURA STOCK, 1978.
29. CONTAS, ARHIMANDRID MAXIMOS, ARTA DE A VEDEA PARADOX ȘI PERCEPȚIE ÎN ICONOGRAFIA ORTODOXĂ, EDITURA DOXOLOGIA, IAȘI, 2021.
30. COOMARASWAMY, A. K., THE ORIGIN OF THE BUDDHA IMAGE & ELEMENTS OF BUDDHIST ICONOGRAPHY, EDITURA FONS VITAE, 2006.
31. CORNEA, ANDREI, MENTALITĂȚI CULTURALE ȘI FORME ARTISTICE ÎN EPOCA ROMANO BIZANTINĂ, EDITURA MERIDIANE, BUCUREȘTI, 1984.
32. CROUZEL, HENRI, THÉOLOGIE DE L'IMAGE DE DIEU CHEZ ORIGÈNE, EDITURA MONTAIGNE, PARIS, 1956.

33. DAMIAN, CONSTANTIN-IULIAN, CONVERTIREA ÎN CONTEXTUL NOILOR MIȘCĂRI RELIGIOASE SPĂLAREA CREIERULUI, MANIPULARE, INFLUENȚĂ SOCIALĂ, EDITURA ASTRA MUSEUM, SIBIU, 2014.
34. DAVIS, DENA S., JOINING A CULT: RELIGIOUS CHOICE OR PSYCHOLOGICAL ABERRATION, ÎN JOURNAL OF LAW AND HEALTH, VOL. 11, NR. 1-2, 1996-1997.
35. DAWSON, LORENE L., RAISING LAZARUS, A METHODOLOGICAL CRITIQUE OF STEPHEN KENT S REVIVAL OF THE BRAINWASHING MODEL, EDITURA UNIVERSITY OF TORONTO PRESS, TORONTO, 2001.
36. DEVINS, NEAL, RELIGIOUS SYMBOLS AND THE ESTABLISHMENT CLAUSE, ÎN JOURNAL OF CHURCH AND STATE, WINTER 1985, VOL. 27, NO. 1, EDITURA OXFORD UNIVERSITY PRESS, 1985.
37. DIACONU, IEROM. LUCA, ICOANA, OCHIUL LUI DUMNEZEU SPRE LUME ȘI FEREASTRA SUFLETULUI SPRE CER, ÎN TEOLOGIE ȘI VIAȚĂ, SERIE NOUĂ, ANUL I (LXVIII), IAȘI, NR 1-3, IANUARIE – MARTIE, 1991, PP. 157-166.
38. DIEHL, CHARLES, FIGURI BIZANTINE (1907–1908), 2 VOL., EDITURA PENTRU LITERATURĂ, BUCUREȘTI, 1969.
39. DINCĂ, ARHIM. ATHANASIE, CUVINTELE SFÂNTULUI TEODOR STUDITUL, EDITURA TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI, BUCUREȘTI, 1940.
40. DOUGLAS, GEIVETT R., IN DEFENSE OF MIRACLES: A COMPREHENSIVE CASE FOR GOD'S ACTION IN HISTORY, EDITURA INTER VARSITY PR, 1997.
41. EBAUGH, HELEN ROSE, HANDBOOK OF RELIGION AND SOCIAL INSTITUTIONS, EDITURA SPRINGER, 2000.
42. EBBESEN, PHILIP ZIMBARDO, EBBE B., INFLUENCING ATTITUDES AND CHANGING BEHAVIOR, EDITURA ADDISON-WESLEY, 1969.
43. ELIADE, MIRCEA, IMAGINI ȘI SIMBOLURI, ESEU DESPRE SIMBOLISMUL MAGICO-RELIGIOS, EDITURA HUMANITAS, BUCUREȘTI, 1994.
44. ELIADE, MIRCEA, ISTORIA CREDINȚELOR ȘI IDEILOR RELIGIOASE, 3 VOL., EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ, BUCUREȘTI, 1998.
45. ENROTH, RONALD M., YOUTH, BRAINWASHING, AND THE EXTREMIST CULTS, EDITURA ZONDERVAN PUBLISHING COMPANY, 2000.
46. EVDOKIMOV, PAUL, ARTA ICOANEI. O TEOLOGIE A FRUMUSEȚII, EDITURA SOPHIA, BUCUREȘTI, 2012.
47. EVDOKIMOV, PAUL, THE ART OF THE ICON: A THEOLOGY OF BEAUTY, EDITURA OAKWOOD, 1989.

48. FAY, BRIAN, CRITICAL SOCIAL SCIENCE: LIBERATION AND ITS LIMITS, EDITURA CORNELL UNIVERSITY PRESS, 1987.
49. FISHER, ROBERT E., BUDDHIST ART AND ARCHITECTURE, EDITURA THAMES & HUDSON, LONDRA, 1993.
50. FLORENSKY, PAVEL, ICONOSTASUL, EDITURA ANASTASIA, BUCUREȘTI, 1994.
51. FLOROVSKY, GEORGES, THE PATRISTIC WITNESS OF GEORGES FLOROVSKY: ESSENTIAL THEOLOGICAL WRITINGS, EDITURA T&T CLARK, 2019.
52. FOWDEN, GARTH, BEFORE AND AFTER MUHAMMAD: THE FIRST MILLENNIUM REFOCUSED, EDITURA PRINCETON UNIVERSITY PRESS, 2015.
53. FRONTISI, CLAUDE, ISTORIA VIZUALĂ A ARTEI, EDITURA LAROUSSE/ RAO, BUCUREȘTI, 2006.
54. GERO, STEPHEN, THE TRUE IMAGE OF CHRIST: EUSEBIUS' LETTER TO CONSTANTIN RECONSIDERED, ÎN: THE JOURNAL OF THEOLOGICAL STUDIES, NR. 32, S. L., 1981.
55. GHELASIE, GHEORGHE, MEDICINA ISIHASTĂ, EDITURA. AXIS MUNDI, BUCUREȘTI, 1992.
56. GHEORGHE, IEROM. GHELASIE, MYSTAGOGIA ICOANEI DE IEROMONAH GHELASIE, EDITURA PLATYTERA, BUCUREȘTI, 2010.
57. GHYKA, MATILA C., ESTETICA ȘI TEORIA ARTEI, EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ, BUCUREȘTI, 1981.
58. GIORDAN, GIUSEPPE, CONVERSION IN THE AGE OF PLURALISM- RELIGION AND THE SOCIAL ORDER, VOL. 17, EDITURA LIDEN, BOSTON, 2009.
59. GLAZIER, ANDREW BUCKSER, STEPHEN D., THE ANTHROPOLOGY OF RELIGIOUS CONVERSION, EDITURA ROWMAN & LITTLEFIELD PUBLISHERS, UNITED STATES OF AMERICA, 2003.
60. GODO, EMMANUEL, CONVERTIREA RELIGIOASĂ, EDITURA ANASTASIA, BUCUREȘTI, 2002.
61. GOLFIN, MARIN NICOLAU. ISTORIA ARTEI, 2 VOL., EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, BUCUREȘTI, 1970.
62. GRABAR, ANDRE, ICONOCLASMA BIZANTINĂ, EDITURA MERIDIANE, BUCUREȘTI, 1991.
63. GRAMATOPOL, MIHAI, MONUMENTELE PUBLICE ALE ARTEI ROMANE. PROGRAM ICONOGRAFIC ȘI MESAJ, 2 VOL., EDITURA MERIDIANE, BUCUREȘTI, 1989.

64. GREIL, ARTHUR L., PREVIOUS DISPOSITIONS AND CONVERSION TO PERSPECTIVES OF SOCIAL AND RELIGIOUS MOVEMENTS, ÎN SOCIOLOGICAL ANALYSIS, EDITURA OXFORD UNIVERSITY PRESS, VOL. 38, NR. 2, 1977.
65. HARMS, ERNEST, ETHICAL AND PSYCHOLOGICAL IMPLICATIONS OF RELIGIOUS CONVERSION, ÎN: REVIEW OF RELIGIOUS RESEARCH, WINTER, VOL. 3, NO. 3, EDITURA SPRINGER, 1962.
66. HEIRICH, MAX, CHANGE OF HEART: A TEST OF SOME WIDELY HELD THEORIES ABOUT RELIGIOUS CONVERSION, ÎN: THE AMERICAN JOURNAL OF SOCIOLOGY, VOL. 83, NR. 3, EDITURA THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS, 1977.
67. HERZFELD, MICHAEL, CULTURAL INTIMACY: SOCIAL POETICS IN THE NATION-STATE, EDITURA ROUTLEDGE, LONDRA, 2004.
68. HUNTER, EDWARD, BRAINWASHING FROM PAVLOV TO POWERS, EDITURA THE BOOKMAILER, 1962.
69. ICĂ, IOAN JR., SINOADELE BIZANTINE DIN EPOCA COMNENILOR ȘI IMPORTANȚA LOR DOGMATICĂ, ÎN REVISTA TEOLOGICĂ II, 74/1992, NR. 1, PP. 17-19.
70. ICĂ, DIAC. PROF. DR. IOAN I., CANONUL ORTODOXIEI. SINODUL VII ECUMENIC, 2 VOL., EDITURA DEISIS, SIBIU, 2021.
71. IRÉNÉE, HAUSHERR, SAINT THEODORE STUDITE. L'HOMME ET L'ASCÈTE, EDITURA PONT.INSTITUTUM ORIENTALIIUM STUDIORUM, 1926.
72. IULIANA, MONAHIA, TRUDA ICONARULUI, EDITURA SOPHIA, BUCUREȘTI, 2001.
73. JENNER, MRS. HENRY, CHRISTIAN SYMBOLISM, EDITURA FORGOTTEN BOOKS, 2018.
74. JUNG, CARL GUSTAV, PSYCHOLOGY & RELIGION, EDITURA YALE UNIVERSITY PRESS, NEW HAVEN, 1938.
75. KONDAKOV, NIKODIM, ICOANE, EDITURA SIRROCCO CARTIER, BUCUREȘTI, 2009.
76. KORDIS, GEORGIOS, HIEROTYPOS. TEOLOGIA ICOANEI DUPĂ SFINȚII PĂRINȚI, EDITURA BIZANTINĂ, BUCUREȘTI, 2011.
77. KORDIS, GEORGIOS, RITMUL ÎN PICTURA BIZANTINĂ, EDITURA BIZANTINĂ, BUCUREȘTI, 2008.
78. LALICH, MARGARET THALER SINGER, JANJA, CULTS IN OUR MIDST: THE HIDDEN MENACE IN OUR EVERYDAY LIVES, EDITURA JOSSEY-BASS, 1995.
79. LARCHET, JEAN CLAUDE, ICONARUL ȘI ARTISTUL, EDITURA SOPHIA, BUCUREȘTI, 2012.

80. LARCHET, JEAN CLAUDE, SFÂNTUL MAXIM MĂRTURISITORUL. O INTRODUCERE, EDITURA DOXOLOGIA, IAȘI, 2013.
81. USPENSKY, LEONID, TEOLOGIA ICOANEI ÎN BISERICA ORTODOXA, EDITURA ANASTASIA, BUCUREȘTI, 1994
82. LEWIS, JAMES R.. BRAINWASHING AND CULTIC MIND CONTROL, ÎN: THE OXFORD HANDBOOK OF NEW RELIGIOUS MOVEMENTS, 2 VOL., EDITURA OXFORD UNIVERSITY PRESS, 2016.
83. LIFTON, ROBERT JAY, THOUGHT REFORM AND THE PSYCHOLOGY OF TOTALISM: A STUDY OF BRAINWASHING IN CHINA, EDITURA THE UNIVERSITY OF NORTH CAROLINA PRESS, 1989.
84. LINGS, MARTIN, THE QURANIC ART OF CALLIGRAPHY AND ILLUMINATION, EDITURA WORLD OF ISLAM FESTIVAL TRUST, 1976.
85. LOSSKY, LEONID OUSPENSKY, VLADIMIR, THE MEANING OF ICONS, EDITURA ST. VLADIMIR'S SEMINARY PRESS, 1989.
86. LOSSKY, LEONID USPENSKY, VLADIMIR, CĂLĂUZIRI ÎN LUMEA ICOANEI, EDITURA. SOPHIA, BUCUREȘTI, 2002.
87. LOSSKY, VLADIMIR, ORTHODOX DOGMATIC THEOLOGY: CREATION, GOD'S IMAGE IN MAN, & THE REDEEMING WORK OF THE TRINITY, EDITURA ST. VLADIMIRS SEMINARY, 2017.
88. LOSSKY, VLADIMIR, ORTHODOX THEOLOGY: AN INTRODUCTION, EDITURA ST. VLADIMIRS SEMINARY, 2011.
89. LOSSKY, VLADIMIR, THE MYSTICAL THEOLOGY OF THE EASTERN CHURCH, EDITURA ST. VLADIMIRS SEMINARY, 1997.
90. LOUIS, FREDERIC, BUDDHISM FLAMMARION ICONOGRAPHIC GUIDES, EDITURA FLAMMARION, 1995.
91. MACDONELL, A. A., DEVELOPMENT OF HINDU ICONOGRAPHY, ÎN: THE JOURNAL OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF GREAT BRITAIN AND IRELAND, EDITURA CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, 1918.
92. MACHALEK, DAVID. A. SNOW, RICHARD. THE SOCIOLOGY OF CONVERSION, ÎN: ANNUAL REVIEW INC. ALL RIGHT RESERVED, VOL. 10, 1984.
93. MACSIM, PR. N., TEOFANIA ICOANEI ÎN ORTODOXIE. IMPLICAȚII DOCTRINALE, ÎN MMS, ANUL LXIV, NR. 1, IANUARIE-FEBRUARIE, 1988, PP. 28-58.
94. MANEA, VASILE, ICOANA LUI HRISTOS CEA NEFĂCUTĂ DE MÂNĂ, EDITURA PATMOS, CLUJ-NAPOCA, 2011.

95. MARTIN, VIRGINIA L., MIRACULOUS ICONS OF THE MOTHER OF GOD: THE CHRISTIAN BOOK WITH IMAGES AND MIRACLES OF OUR LADY, EDITURA INDEPENDENTLY PUBLISHED, 2019.
96. MCCLEARY, ROBERT BARRO, JASON HWANG, RACHEL, RELIGIOUS CONVERSION IN 40 COUNTRIES, ÎN JOURNAL FOR THE SCIENTIFIC STUDY OF RELIGION, MARCH, VOL. 49, No. 1, EDITURA WILEY ON BEHALF OF SOCIETY FOR THE SCIENTIFIC STUDY OF RELIGION, 2010.
97. MECONI SJ, DAVID VINCENT, THE ONE CHRIST: ST. AUGUSTINE'S THEOLOGY OF DEIFICATION, EDITURA THE CATHOLIC UNIVERSITY OF AMERICA PRESS, 2013.
98. MEYENDORFF, JOHN, BYZANTINE THEOLOGY: HISTORICAL TRENDS AND DOCTRINAL THEMES, EDITURA FORDHAM UNIVERSITY PRESS, 1999.
99. MEYENDORFF, JOHN, IMPERIAL UNITY AND CHRISTIAN DIVISIONS: THE CHURCH 450-680 A.D. (THE CHURCH IN HISTORY), EDITURA ST VLADIMIRS SEMINARY PR, 2011.
100. MEYENDORFF, JOHN, TEOLOGIA BIZANTINĂ, EDITURA IBMBOR, BUCUREȘTI, 1996.
101. MEYER, BIRGIT, MEDIATION AND THE GENESIS OF PRESENCE: TOWARDS A MATERIAL APPROACH TO RELIGION, EDITURA UTRECHT UNIVERSITY FACULTEIT GEESTESWETENSCHAPPEN, 2012.
102. MINUCIUS, FELIX, OCTAVIUS, EDITURA LES EDITIONS BLANCHE DE PEUTEREY, 2016.
103. MOGA, GRIGORIE MOGA, PETRU, ARTA ICOANEI, EDITURA MERIDIANE, BUCUREȘTI, 1992.
104. MURPHY, JOSEPH A. FITZMYER, ROLAND EDMUND, THE NEW JEROME BIBLICAL COMMENTARY, EDITURA PEARSON COLLEGE DIV, 1990.
105. NARINSKAYA, ELENA, ON THE DIVINE IMAGES, ÎN TRANSFORMATION, VOL. 29, No. 2, EDITURA SAGE PUBLICATIONS, 2012.
106. NASR, SEYYED HOSSEIN, ISLAMIC ART AND SPIRITUALITY, EDITURA STATE UNIVERSITY OF NEW YORK PRESS, 1987.
107. NES, SOLRUNN, THE MYSTICAL LANGUAGE OF ICONS, EDITURA EERDMANS, 2009.
108. O'DONNELL, JOHN, HANS URS VON BALTHASAR, EDITURA CONTINUUM INTL PUB GROUP, 2000.

109. O'KANE, BERNARD, THE ICONOGRAPHY OF ISLAMIC ART: STUDIES IN HONOUR OF ROBERT HILLENBRAND, EDITURA EDINBURGH UNIVERSITY PRESS, 2005.
110. OSTROGORSKI, GEORGIJE, HISTOIRE DE L'ÉTAT BYZANTIN, EDITURA PAYOT, PARIS, 2007.
111. PANOFSKY, ERWIN, PERSPECTIVE AS SYMBOLIC FORM, EDITURA ZONE BOOKS, 1996.
112. PAPADOPOULO, ALEXANDRE, L'ISLAM ET L'ART MUSULMAN, EDITURA CITADELES & MAZENOD, PARIS, 2002.
113. PELIKAN, JAROSLAV, IISUS DE-A LUNGUL SECOLELOR, EDITURA HUMANITAS, BUCUREȘTI, 2000.
114. PILAT, CORNELIA, PICTURA MURALĂ, EDITURA MERIDIANE, BUCUREȘTI, 1980.
115. POPESCU, PR. PROF. DR. DUMITRU, IISUS HRISTOS PANTOCRATOR, EDITURA IBMBOR, BUCUREȘTI, 2005.
116. QUENOT, MICHEL, ICOANA, FEREASTRĂ SPRE ABSOLUT, EDITURA ENCICLOPEDICĂ, BUCUREȘTI, 1993.
117. RADIAN, H. R., CARTEA PROPORȚIILOR, EDITURA MERIDIANE, BUCUREȘTI, 1981.
118. RAFAIL, NIKOLAI GUSEV, DUNAEV MIHAIL, KARELIN, ÎNDRUMAR ICONOGRAFIC, EDITURA SOPHIA, BUCUREȘTI, 2007.
119. RAMBO, LEWIS R., UNDERSTANDING RELIGIOUS CONVERSION, EDITURA YALE UNIVERSITY PRESS, NEW HAVEN, 1993.
120. RĂDUȚ, DRAGOȘ IONUȚ, TEOLOGIA ICOANEI ÎN LUMINA TRADIȚIEI DOGMATICE, LITURGICE ȘI CANONICE. O ABORDARE INTERCONFESIONALĂ, EDITURA EIKON, 2017.
121. RĂMUREANU, PR. PROF. DR. IOAN I., CINSTIREA SFINTELOR ICOANE ÎN PRIMELE TREI SECOLE, ÎN STUDII TEOLOGICE, NR. 9-10, BUCUREȘTI, 1971, PP. 377-386.
122. RĂMUREANU, PR. PROF. DR. IOAN I., MARTIRIUL SFÂNTULUI DASIUS, ÎN: ACTELE MARTIRICE, EDITURA IBMBOR, BUCUREȘTI, 1982.
123. ROBBINS, DICK ANTHONY, THOMAS ,CONVERSION AND „BRAINWASHING”, ÎN NEW RELIGIOUS MOVEMENTS, EDITURA JAMES R. LEWIS, OXFORD UNIVERSITY PRESS, NEW YORK, 2004.
124. ROBBINS, DICK ANTHONY, THOMAS, CONVERSION AND „BRAINWASHING”, IN NEW RELIGIOUS MOVEMENTS, ÎN THE OXFORD HANDBOOK OF NEW RELIGIOUS MOVEMENTS, EDITURA OXFORD UNIVERSITY PRESS, 2008.

125. ROBBINS, DICK ANTHONY, THOMAS, NEGLIGENCE, COERCION, AND THE PROTECTION OF RELIGIOUS BELIEF, ÎN: JOURNAL OF CHURCH AND STATE, VOL. 37, NO. 3, EDITURA OXFORD UNIVERSITY PRESS, 1995.
126. ROBBINS, THOMAS, MILLENNIUM, MESSIAHS, AND MAYHEM: CONTEMPORARY APOCALYPTIC MOVEMENTS, EDITURA ROUTLEDGE, 1997.
127. ROBBINS, THOMAS, RELIGIOUS MOVEMENTS AND VIOLENCE: A FRIENDLY CRITIQUE OF THE INTERPRETIVE APPROACH, ÎN NOVA RELIGIO: THE JOURNAL OF ALTERNATIVE AND EMERGENT RELIGIONS, VOL. 1, NO. 1, EDITURA UNIVERSITY OF CALIFORNIA PRESS, 1997.
128. ROBINSON, DOMINIC, UNDERSTANDING THE IMAGO DEI THE THOUGHT OF BARTH, VON BALTHASAR AND MOLTSMANN, EDITURA ROUTLEDGE, 2011.
129. ROUSSEAU, DANIEL, ICOANA LUMINA FEȚEI TALE, EDITURA SOPHIA, BUCUREȘTI, 2020.
130. RUPNIK, TOMAS SPIDLIK, MARCO IVAN, CREDINȚĂ ȘI ICOANĂ, EDITURA DACIA, BUCUREȘTI, 2002.
131. SALIBA, JONH A., UNDERSTANDING NEW RELIGIOUS MOVEMENTS, EDITURA ALTAMIRA PRESS, LANHAM, 2003.
132. SARGANT, WILLIAM, THE MECHANISM OF „CONVERSION”, ÎN THE BRITISH MEDICAL JOURNAL, VOL. 2, NO. 4727, EDITURA BMJ, 1951.
133. SCARLAT, DRD. GINA, TEOLOGIA ICOANELOR ÎN BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ, ÎN R. T, AN XIX(88), NR. 3, 2006, PP. 188-216.
134. SCHONBORN, CHRISTOPH VON, ICOANA LUI HRISTOS, EDITURA ANASTASIA, BUCUREȘTI, 1996.
135. SCHÖNBORN, CHRISTOPH VON, L'ICÔNE DU CHRIST: FONDEMENTS THÉOLOGIQUES ÉLABORÉS ENTRE LE 1ER ET LE 2E CONCILE DE NICÉE (325-787), EDITURA EDITIONS UNIVERSITAIRES, 1976.
136. SCHONBORN, CHRISTOPH, ICOANA LUI HRISTOS. O INTRODUCERE TEOLOGICĂ, EDITURA HUMANITAS, BUCUREȘTI, 2011.
137. SCHWARTZ, ELLEN C., THE OXFORD HANDBOOK OF BYZANTINE ART AND ARCHITECTURE, EDITURA OXFORD UNIVERSITY PRESS, 2022.
138. SCOLA, ANGELO, HANS URS VON BALTHASAR: A THEOLOGICAL STYLE, EDITURA WM. B. EERDMANS-LIGHTNING SOURCE, 1995.
139. SENDLER, EGON, ICOANA CHIPUL NEVĂZUTULUI. ELEMENTE DE TEOLOGIE, ESTETICĂ, TEHNICĂ, EDITURA SOPHIA, BUCUREȘTI, 2020.

140. SKONOVD, JOHN LOFLAND, NORMAN, CONVERSION MOTIFS, ÎN JOURNAL FOR THE SCIENTIFIC STUDY OF RELIGION, VOL. 20, NR. 4, 1981, PP. 373-385.
141. SOFRONIE, ARHIM., VIAȚA ȘI ÎNVĂȚĂTURILE STAREȚULUI SILUAN ATONITUL, EDITURA DEISIS, SIBIU, 1996.
142. STĂNILOAE, PR. PROF. DUMITRU, HRISTOLOGIE SI ICONOGRAFIE ÎN DISPUTA DIN SEC. VIII-IX, ÎN STUDII TEOLOGICE XXXI, NR. 1-4, 1979, PP. 53-74.
143. STĂNESCU, NICOLAE, SENSUL ORTODOX AL ICOANEI, ÎN ORTODOXIA, NR. 2, BUCUREȘTI, 1956, PP. 225-249.
144. STĂNILOAE, PR. PROF. DR. DUMITRU, DE LA CREAȚIE LA ÎNTRUPAREA CUVÂNTULUI ȘI DE LA SIMBOL LA ICOANĂ, ÎN GLASUL BISERICII, NR. 12, BUCUREȘTI, 1957, PP. 860-867.
145. STĂNILOAE, PR. PROF. DR. DUMITRU, FILOCALIA ROMÂNEASCĂ I, EDITURA SIBIU, 1947.
146. STĂNILOAE, PR. PROF. DR. DUMITRU, HRISTOLOGIE ȘI ICONOLOGIE ÎN DISPUTA DIN SECOLELE VIII–IX, ÎN STUDII TEOLOGICE, NR. 1–4, BUCUREȘTI, 1979, PP. 12-53.
147. STĂNILOAE, PR. PROF. DR. DUMITRU, IDOLUL CA CHIP AL NATURII DIVIZATE ȘI ICOANA CA FEREASTRĂ SPRE TRANSCENDENȚA DUMNEZEIASCĂ, ÎN ORTODOXIA, ANUL XXXIV, NR. 1, IANUARIE-MARTIE, BUCUREȘTI, 1982, PP. 12-27.
148. STĂNILOAE, PR. PROF. DR. DUMITRU, IISUS HRISTOS CA PROTOTIP AL ICOANEI SALE, ÎN MITROPOLIA MOLDOVEI ȘI SUCEVEI, NR. 3-4, 1958, PP. 244-271.
149. STĂNILOAE, PR. PROF. DR. DUMITRU, O TEOLOGIE A ICOANEI, EDITURA FUNDAȚIEI ANASTASIA, 2005.
150. STĂNILOAE, PR. PROF. DR. DUMITRU, SIMBOLUL CA ANTICIPARE ȘI TEMEI AL POSIBILITĂȚII ICOANEI, ÎN STUDII TEOLOGICE, NR. 7–8, BUCUREȘTI, 1957, PP. 427-452.
151. STĂNILOAE, PR. PROF. DR. DUMITRU, STUDII DE TEOLOGIE DOGMATICĂ ORTODOXĂ, EDITURA MITROPOLIA OLTENIEI, CRAIOVA, 1991.
152. STREZA, DRD. NICOLAE, ASPECTUL DOGMATIC AL CULTULUI ICOANEI LA SF. TEODOR STUDITUL, ÎN: STUDII TEOLOGICE, NR. 3-4, BUCUREȘTI, 1977, PP. 12-53.
153. SUTER, CONSTANTIN, ISTORIA ARTELOR PLASTICE, 2 VOL., EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, BUCUREȘTI, 1963.
154. SWATOS, WILLIAM H., THE COMPARATIVE METHOD AND THE SPECIAL VOCATION OF THE SOCIOLOGY OF RELIGION, ÎN: SOCIOLOGICAL ANALYSIS, VOL. 38, No. 2, EDITURA OXFORD UNIVERSITY PRESS, 1977.

155. TAYLOR, ROBERT. W. BALCH, DAVID, SEEKERS AND SAUCERS: THE ROLE OF THE CULTIC MILIEU IN JOINING A UFO CULT, ÎN: AMERICAN BEHAVIORAL SCIENTIST, VOL. 20, NR. 6, 1977.

156. TITZ, ALEXEI A., NEKOTORÎE ZACONOMERNOSTI KOMPOZIȚII IKON, EDITURA AKADEMIA NAUK, MOSCOVA, 1963.

157. TODORAN, PR. PROF. DR. ISIDOR, ZĂGREAN ARHID. PROF. DR. IOAN, TEOLOGIA DOGMATICĂ, EDITURA RENĂȘTEREA, CLUJ-NAPOCA, 2000.

158. VĂTĂȘIANU, VIRGIL, ISTORIA ARTEI EUROPENE, 2 VOL., EDITURA DIDACTICA SI PEDAGOGICA, 1968.

159. WEBER, MAX, ESSAYS IN SOCIOLOGY [WEBER, MAX, GERTH, HANS HEINRICH, MILLS, C WRIGHT 1916-1962], EDITURA OXFORD UNIVERSITY PRESS, 1958.

160. WENHAM, GORDON J., EERDMANS COMMENTARY ON THE BIBLE: GENESIS, EDITURA EERDMANS, 2019.

161. WUTHNOW, ROBERT, THE CONSCIOUSNESS REFORMATION, EDITURA UNIV OF CALIFORNIA PR, 1976.

162. ZABLOCKI, BENJAMIN, MISUNDERSTANDING CULTS: SEARCHING FOR OBJECTIVITY IN A CONTROVERSIAL FIELD, EDITURA UNIVERSITY OF TORONTO PRESS, SCHOLARLY PUBLISHING DIVISION, 2001.

D. SURSE ONLINE

1. † THEODOROPOULOS, ELDER EPIFANIOS, ARE THERE WONDER-WORKING ICONS?, DISPONIBIL LA: MOUNT ATHOS – WISDOM – HOLINESS, 20 FEBRUARIE 2019, [HTTPS://PEMPTOUSIA.COM/2019/02/ARE-THERE-WONDER-WORKING-ICONS](https://PEMPTOUSIA.COM/2019/02/ARE-THERE-WONDER-WORKING-ICONS).

2. GIBSON, FR. SAM, JAN 8 CHRISTIAN SYMBOLISM: THE BOOK, DISPONIBIL LA: ST MARY MAGDALEN SCHOOL OF THEOLOGY THINKING FAITHFULLY, [HTTPS://WWW.THESCHOOLOFTHEOLOGY.ORG/POSTS/ESSAY/CHRISTIAN-SYMBOLS-BOOK](https://WWW.THESCHOOLOFTHEOLOGY.ORG/POSTS/ESSAY/CHRISTIAN-SYMBOLS-BOOK).

3. GRIDS AND THE CONSISTENT BUDDHA, DISPONIBIL LA: [HTTP://WWW.IAINCLARIDGE.CO.UK/BLOG/1499](http://WWW.IAINCLARIDGE.CO.UK/BLOG/1499).

4. MANTZARIDIS, GEORGIOS I., MIRACULOUS ICONS – HOLY RELICS, DISPONIBIL LA: THE GRACE CHARITABLE FOUNDATION, 3 SEPTEMBRIE 2018, [HTTPS://GRACECHARITABLEFOUNDATION.ORG/MONASTERY-OF-VATOPEDI/MIRACULOUS-ICONS-HOLY-RELICS/MIRACULOUS-ICONS-HOLY-RELICS/](https://GRACECHARITABLEFOUNDATION.ORG/MONASTERY-OF-VATOPEDI/MIRACULOUS-ICONS-HOLY-RELICS/MIRACULOUS-ICONS-HOLY-RELICS/).

5. SYMBOL, DISPONIBIL LA: [HTTPS://EN.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/SYMBOL](https://EN.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/SYMBOL).

6. THE TIBETAN BOOK OF PROPORTIONS, DISPONIBIL LA:
[HTTP://BUDDHISTARTNEWS.WORDPRESS.COM/2014/03/30/THE-TIBETAN-BOOK-OF-PROPORTIONS/](http://BUDDHISTARTNEWS.WORDPRESS.COM/2014/03/30/THE-TIBETAN-BOOK-OF-PROPORTIONS/).

7. UNTITLED, DISPONIBIL LA:
[HTTPS://RO.PINTEREST.COM/PIN/441775044691605345/](https://ro.pinterest.com/pin/441775044691605345/)

8. WARE, BISHOP KALLISTOS, BYZANTIUM: THE CHURCH OF THE SEVEN COUNCILS, DISPONIBIL LA: ORTHODOX CHURCH,
[HTTPS://WWW.FATHERALEXANDER.ORG/BOOKLETS/ENGLISH/HISTORY_TIMOTHY_WARE_1.HTM](https://www.fatheralexander.org/booklets/english/history_timothy_ware_1.htm).

9. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, DISPONIBIL LA: ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ "ΑΕΙΟΝ ΕΣΤΙΝ" ΚΟΚΚΙΝΗ ΧΑΝΙ,
[HTTPS://WWW.INAXIONESTN.GR/INDEX.PHP/ORTHODOKSA-KEIMENA/MEGALI-TESSARAKOSTI/5508-I-SIMASIA-TON-EIKONON-STIN-ORTHODOKSI-EKKLISIA](https://www.inaxionestn.gr/index.php/orthodoksa-keimena/megali-tesarakosti/5508-i-simasia-ton-eikonon-stin-orthodoksi-ekklisia).

10. ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ. ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ – Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, DISPONIBIL LA: ΚΑΘΕΔΡΙΚΟΣ ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΧΟΛΑΡΓΟΥ,
[HTTPS://WWW.FANEROMENIHOL.GR/INDEX.PHP/AFIEROMA-STO-TRIODIO-KAI-STIN-MEGALI-TESSARAKOSTI/239-A-NISTEION-ORTHODOKSIAS/4451-2015-02-25-12-28-38](https://www.faneromenihol.gr/index.php/afieroma-sto-triodio-kai-stin-megali-tesarakosti/239-a-nisteion-orthodoksias/4451-2015-02-25-12-28-38).